M. T. B. COLLEGE, SURAT
Manuscripts Library

No. Rel.
Ser. 1286

Title Dattak Vichar

1286

InComplete

C

Dattak Vichar : Title

: Author

: Editor

: Year, Vols.

S/U : Publisher

1286 : Remarks

तिरेक्वा।रक्षेस्मृतस्कवार्धिक्येनस्त्री।स्वातंत्र्यमर्हतीति।तत्रधर्मरमाद्विगुणसंपन्नेत्रक्त।तिस्वेपत्सौजीवतितत्समक्षंतार
कृस्त्रीतदनुज्ञांविनास्वातंत्र्येणतुत्रपरिग्रहादिकंकिंचिन्नाचरेदिसेततद्विषयं।स्त्रीवापुत्रंसंपाद्यधर्मकर्मसमाचरेत्।ते
नेहसर्वकर्माणिपरलोकहितान्यपीति।हेमाद्रौपारस्करेणस्त्रियाअपिस्वार्थंश्रेणपुत्रपरिग्रहविधानात्।मातापि
तावद्दद्यात्तंयमद्भिःपुत्रमापदि।सदृशंप्रीतिसंयुक्तंसज्ञेयोदत्त्रिमःसुतइतिमनुवचनव्याख्यायांऽत्रनारायणेनवाश
ब्दान्मात्रभावेपितादद्यात्पित्रभावेमातावादद्यादुभयसत्त्वेतुभाववपिदद्यातामितिव्याख्यानात्।पत्युरनुमत्यांदा
नेप्यधिकारसद्भावात्।ननु।गृही।वापन्नवपर्यपुत्रोपिमथमंत्ररोदितिव्याहृतिभिर्हुत्वाजातिगृह्णीयादितिवचोन
कवसिद्धाभ्यांहोमपूर्वकंस्वीकारविधानात्।स्त्रीशूद्राश्चसधर्मिणइतिस्त्रीशूद्रयोर्होमानधिकारस्याहोमाभावात्क
थंपुत्रत्वोत्पत्तिरितिनवाच्यं।विधिवलात्स्वीकारेणैवतदुत्पत्तेःस्वीकारात्।यमद्भिःपुत्रमापदिसज्ञेयोदत्त्रिमःसुत
इतिदानस्यैववचनेनप्राधान्यात्।होमस्यतदंगत्वेनतदकरणेनजातिबंधइत्यर्थः।यथासमंत्रकहोमानधिकारि
ण्याःकन्यायाःकन्याग्निमयक्षतेतिश्रौतविधिबलात्मंत्रोच्चारणाभावेपिहोमयोग्यतादृष्टाःतथेहापीत्यत्र
बहुवक्तव्यमस्ति।लेखनासामर्थ्यादुपरम्यते।अत्रान्येपुरोहितद्वारादिद्वाब्राह्मणद्वाराप्रथमंहोमःपश्चात्स्वीकारः
स्वीकृतस्यचौलादिसंस्काराःकर्तव्याइत्याहुः।एतदभिप्रायेणैवविप्रादिद्वाराहोमादिकमितिमेधातिथिहरिना
थदिनकरद्योतादिनिबंधेष्वपीति।अपुत्रस्यपत्न्याःपुत्रीसाचपिंडप्रदापत्नीतस्यपिंडान्दद्यात्कन्याएकाहनैव
निक्षिपेत्इतिजाबाल्युक्तेः।पत्युर्धनहरीपत्नीतांविनादुहितास्मृता।अंगादंगात्संभवसिपुत्रवद्दुहितानृणामितिबृ
हस्पतिः।दुहितापुत्रवत्कुर्यान्मातापित्रोश्चसंस्कृता।आशौचमुदकंपिंडमेकोद्दिष्टंसदातयोरितिमिताक्षरोक्तेः।त
दभावेदौहित्रैःधनहारित्वात्।पुत्रःकुर्यात्पितुःश्राद्धंपत्नीवततस्यसन्निधौ।धनहारीवादौहित्रस्तन्योभ्रातावातत्सु
तः।।अथपुत्राभावेदायग्रहणमुच्यते।अत्रभगवान्विष्णुः।।अनपत्यस्यप्रमीतस्यधनंपत्न्यभिगामितदभावेदुहितृगामितदभावेमातृ

भवेम:
हशोकेवा

गामितदभावेपितृगामितदभावेभ्रातृगामितदभावेसकुल्यगामितदभावेबंधुगामितदभावेसहाध्यायिगामितदभावेब्राह्मणधनवर्ज्जराजगा
मि· ब्राह्मणधनंब्राह्मणएवगृह्णीयुः। अत्रबृहस्पतिः। भार्यासुतविहीनस्यपुरुषस्यमृतस्यतु· मातापितृहरेद्रिक्थंभ्रातावादितिरुक्ता। बृ
हन्मनुः। अपुत्राशयनंभर्तुः पालयंतीव्रतेस्थिता। पत्न्येवदद्यात्तत्पिंडंकृत्स्नमंशंलभेतच। प्रजापतिः। आम्नायस्मृतितंत्रेचलोकाचारेचभा
सूरिभिः। शरीरार्धंस्मृताजायापुण्यापुण्यफलेसमे। यस्यनोपरताभार्यादेहार्धंतस्यजीवति। जीवत्यर्धशरीरेर्थंकथमन्यःसमाप्नुयात्·
बृहस्पतिः। पत्युर्धनहरीपत्नीतांविनादुहितास्मृता। तदभावेभ्रातृसुतःसकुल्याबांधवास्तथा। अपुत्रस्याथकुलजापत्नीदुहितरोपि
वा। तदभावेपितामाताभ्रातापुत्राश्चकीर्तिताः। पितामहः। कुल्येतुविद्यमानेतुपितृपितृभ्रातृधनादिषु। असुतस्यप्रमीतस्यपत्नीतद्भा
गमर्हतीतिबृहस्पतिः। पूर्वमृताहाद्यग्निमनारूढविताददौ। तत्पिंडबांधवायेतुयेवास्यपरिपंथिनः। हिंस्युर्धनानितान्राजाचौरदंडेन
दंडयेत्· तत्रयाज्ञवल्क्यः। पत्नीदुहितरश्चैवपितरौभ्रातरस्तथा। तत्सुतोगोत्रजोबंधुःशिष्यःसब्रह्मचारिणः। एषामभावेपूर्वस्यधनभा
गुत्तरोत्तरः। स्वर्यातस्यह्यपुत्रस्यसर्ववर्णेष्वयंविधिः॥ अपुत्रस्यस्वर्यातस्यविभक्तस्यअसंसृष्टधनंपरिणीतासंयतयुक्ता
स्त्रीसकलमेवगृह्णीयात्· इतिबृहस्पतेःसजातीयाश्चविजातीयाश्चयथांशंविभज्यधनंगृह्णंति· अत्रविशेषमाहव्यासः। द्विसहस्रःपरोदायः
स्त्रियादेयोधनस्यतु· यस्यभर्तुर्धनंदत्तंतद्यथाकाममाप्नुयात्· अदत्तेतुद्विसहस्रमेवधनंपत्न्याग्राह्यं· नाधिकं· पत्न्यभावेदुहिताऊढ़इवगृह्णा
तीतिकात्यायनः। पत्नीभर्तुर्धनहारीयास्याद्व्यभिचारिणी। तदभावेतुदुहितायद्यनूढाभवेत्तथा· देवलः। कात्यायनीश्चपितुर्द्रव्यंदद्यावैवाहिकंवसु।
अपुत्रस्यस्वर्यंकन्याधर्मजापुत्रवद्धरेत्· अनूढायाएवसापिंडः। अनंतरःसपिंडोयःतस्यधनंहरेतेतिमनुवचनात्· पुत्राभावेयःप्रत्यासन्नः
सपिंडः इत्यापस्तंबवचनात्· सपिंडस्यैवधनग्रहणंप्रतीयते· अनूढायाअभावेऊढापिपुत्रयाऊढयापित्र्यंह्यं· अत्रमनुनारदौ। यथैवात्मा
तथापुत्रःपुत्रेणदुहितासमा। तस्यामात्मनितिष्ठंत्यांकथमन्योहरेद्धनं। नारदः। पुत्राभावेतुदुहितातुल्यसंतानदर्शनात्· पुत्रश्चदुहिताचोभौपि
तुःसंतानकारकौ। बृहस्पतिः। भर्तुर्धनहारीपत्नीतांविनादुहितास्मृता। अंगादंगात्संभवतिपुत्रवद्दुहितानृणां। तस्याःपितृधनंत्वन्यःकथंगृह्णी
तमानवः। दुहितृणामभावेदौहित्रीगृह्णीयुरितिविष्णुराह· अपुत्रपौत्रसंतानेदौहित्राधनमाप्नुयुः। पूर्वेषांतुस्वधाकारेपौत्रदौहित्रकामता। पौत्रा
भावेपौत्रकार्यंदौहित्रेरेवकर्तव्यं· तथाच· यथैवात्मातथापुत्रःपुत्रेणदुहितासमा। पौत्रदौहित्रयोर्लोकेविशेषोनास्तिसंमतं। तदभावेमातापि
तरौधनभाजौ। अनपत्यस्यपुत्रस्यमातादायमवाप्नुयात्· इतिमनुः। पितुरभावेभ्रातरोधनभाजः। भ्रातृष्वपिसोदराःप्रथमंगृह्णीयुः· देवलः। ततो
दायमपुत्रस्यविभजेरन्सहोदराः। मातादायमवाप्नुयात्द्विभजेरन्सहोदरास्तुनक्रमपरं· किंतु· धनग्रहणेअधिकारमात्रमित्यविरोधः॥ सोदरा
णामभावेतत्पुत्राधनभाजः· तदभावेभिन्नोदराः· तदभावेभ्रातृपुत्राणामभावेतत्पुत्राधनभाजः। अतःपरंसापिंड्याः तावत्समानोदकास्ततो
गोत्रजाःधनभाजः। तथाचबौधायनः। पितामहप्रपितामहपिताद्वयंसोदर्याभ्रातरःसवर्णायाःपुत्रपौत्रप्रपौत्राः अविभक्तदायान्सपिंडाना २

चक्षते। विभक्तदायानसपिंडानाचक्षते· सत्स्वंगजेषुतद्गाम्यर्थोभवतीतिसापिंड्याभावेसकुल्याःपूर्वोक्तं· सापिंड्यंपितृपितामहेषुप्रपितामहेषुअपिपुत्रेषुपौत्री
षुकपूर्वेषांत्रयाणामपिसापिंड्यमितिसप्तपुरुषावधिसापिंड्यं· तथाचबृहस्पतिः। सपिंडतातुपुरुषेसप्तमेविनिवर्तते· समानोदकभावस्तुनिवर्तेताचतुर्दशात्· वे
नैवकस्यांतरसप्तकं· जन्मनाम्नस्मृतेरेकेतत्परंगोत्रमुच्यते· समानोदकानामभावेसगोत्राधनभाजः। सगोत्राणामभावेबांधवाः। बांधवास्त्रिविधाः। आत्मपितृमा
तृबांधवाइति· बंधूनामभावेशिष्यः शिष्याभावेब्रह्मचारीएककार्यकः। तदभावेकश्चिच्छ्रोत्रियोब्राह्मणोगृह्णीयादिति· क्षत्रियादिधनंसब्रह्मचारीतदभावेरा
जागृह्णीयात्· सर्ववर्णेष्वयमेवदायक्रमः। उद्योतनासहादायस्त्रीवमन्यंते· नभ्रातरोनपितरःपुत्रारिक्थहराःपितुरिति· पिताहरेदपुत्रस्यरिक्थंभ्रातरएववेति
मनुवचनात्· भ्रातरएवेत्येवकारात्· पुत्राभावेभ्रातॄणामेवप्रथमंनयहणंप्रतीयते। तथा· अपुत्रस्यस्वर्यातस्यभ्रातृगामिद्रव्यं· तदभावेमातापितरौलभेया
तां। तयोरभावेपत्नीज्येष्ठाइतिशंखलिखितयोर्वचनात्प्रथमंभ्रातृगामित्वंप्रतीयते· ततोदायमपुत्रस्यविभजेरन्सहोदराः। सकुल्यादुहितावापिध्रियमाणः
पितावा। सवर्णभ्रातरोमाताभार्याचेतियथाक्रमं· तेषामभावेगृह्णीयुःसकुल्याःसहवासिनइतिदेवलवचनाच्चप्रथममनपत्यस्यसोदरभ्राताध
नंगृह्णीयादितितत्रान्ये· सोदरभ्रातृभ्योमातापितरौगृह्णीयातामित्येके· भिन्नोदरभ्रातरस्तत्परे· संसृष्टीतत्पुत्रस्तुतेनामभावेइत्यन्ये· पत्नीदुहित
रश्चैवमादीनियानिपत्न्याःप्रथमंनग्रहणपराणिवाक्यानितानिसर्वाणिनिरूढपत्नीविषयाणि· यानि· पुनःदुहितॄणांधनप्रतिपादकानिवाक्या
निपुत्रिकापुत्रविषयाणीत्यन्ये स्त्रीणांनदायसंबंध· तस्मात्स्त्रियोनिरिंद्रियाअदायादाइतिश्रुतेः तथाधर्मोवसानिकेयाद्यसभार्यास्त्रीनानतःपुरा
वसानाराजवासोसिविगणाय्यधनंमृतेदितिव्यासवचनात्· तथा· यज्ञार्थंद्रव्यमुत्पन्नंतत्रानधिकृतास्त्रियः· अस्त्रीभाजसीसर्वशोसाछादनभा
जिनइतिवचनात्· अन्यत्रब्राह्मणात्किंतु·राजाधर्मपरायणः। तत्स्त्रीणांजीवनंदद्यादेषदायविधिःस्मृतः। इतिनारदवचनात्· तथा· विधवायौवन
स्थाचेन्नारीभवतिकर्कशा। आयुषोरक्षणार्थायदातव्यंजीवनंसदा इतिबृहस्पतिवचनात्· तथा· अपुत्रायोषितश्चवाहतव्यासाधुवृत्तयइतिवचनात्·
आकुलकंभर्तुर्गृहे। नायासातव्यंविधवाचारमितिप्रजापतिवचनात्· तथा· अनाथंतद्धनंप्रश्रयंपराद्धंचसंधनमिति· अपुत्रीयाविधवायाःज्ञाति
भिर्भरणमात्रमेवनदायप्राप्तिरिति· ईदृशप्राप्तिस्कृतीनामेवातमन्यंते· एतत्सर्वमयुक्तमुक्तं· पिताहरेदपुत्रस्यरिक्थंभ्रातरएववेतिमनुवचनेपि
क्रमप्रतिपादकशब्दाभावात्नप्रथमंपत्नी। पुत्रासोभवेवकारात्· पित्र्यपक्षस्याभ्रातुःप्राथम्यं· अनपत्यस्यपुत्रस्यमातादायमवाप्नुयादितिमनुव
नेक्रमशब्दापरशब्दाभावादनपत्यावृद्धः। शंखलिखितदेवलवचनयोर्यद्यपिसोदरभ्रातॄणांप्रथमग्रहणंप्रतीयते· तथापिअनपत्यस्यप्रमी
तस्यधनंपत्न्यभिगामीतिवृद्धवचनात्· भार्याक्रिनविह। नस्यतीचस्यवचनात्· अपुत्राशयनंभर्तुरितिमनुवचनात्· आम्नायेस्मृतितंत्रेप्रजा
पतिवचनात्· पत्युर्धनहरीपत्नीतिबृहस्पतिवचनात्· पितृव्येषुविद्यमानेषुस्त्रियोपीतिवचनात्· असुतस्यप्रमीतस्यतिबृहस्पतिवचनात्· पत्नीदुहि स्यति
तरश्चेतियाज्ञवल्क्यवचनाच्चेष्याध्यानारामा। पत्न्याःसकलधनग्रहणंबहुभिर्वचनैःप्रतीयतइति· यथाआनुपूर्व्येणतथावेकनमोव्यवस्थानंके
नव्यं· स्वर्यातस्यह्यपुत्रस्यभ्रातृगामिद्रव्यमित्यस्यसंसृष्टभ्रातृगामिद्रव्यमित्यर्थः। यद्वाकठकमभेदेनअनेकवचनविरोधामपत्न्यादुहितृःमा
तापितरौअपूर्वानुक्रमःकर्तव्यः। पत्नीदायपराणिसकलवचनानिनियुक्तपत्नीविषयाणीत्ययमुक्तं· सर्वत्रवियोगप्रशस्ताभावात्तथा· सर्वा

२

तिदुहितृर्दौर्मपराणि वा क्यानि पुत्रीकृतविषयाणी त्युर्मुके कं· पुत्रकरणस्यापि सर्वत्राप्यर्थोसुलतवात् यत्पुनरर्थवादः तस्मान्निरिंद्रिया ह्यदाया
अपितत्पत्नी बतद्ग्रहणे स्त्रियानंशो नास्ती त्येवपरं· इंद्रियं वैसोमपीथइति· इंद्रियशब्दस्य सोमदर्शनात् किंचनाक्षेपुंयशदोवीर्यपरः तत्सुं सोधिके अ
नैकस्त्री भवस्याधिकारोस्त्रियाः अधिइति· स्त्रीणामपि वीर्यवत्वदर्शनात् तस्मात्स्त्रियोनिरिंद्रियाइति न वाक्यं तत्र इंद्रियशब्दः सोमपरएवयुक्तः धूमा
वसानिकं स्याद्योमिति· अल्पधनेभर्तरि स्मृतेविभागजीवनपर्याप्ताजीवनपर्याप्ति धूमावसानिकं ग्राह्यमित्युच्यते· अविभक्तेभर्तृविषये यत्रार्थं
द्रव्यमुत्पन्नामिसत्र पत्नशब्दो धर्ममात्रोपलक्षणपरः। यत्स्यैवविवक्षितत्वेदानहोमार्थत्वविरोधात् ततश्च स्त्रीणामपि तदादिधर्मसंभवाद्विरोधः
।अन्यत्रब्राह्मणाः किंत्विस्मेदेतविरुद्धस्त्री।विषममितिप्रकरणादुच्यते· विधवायौवनस्थाचेदितिश्लोकितव्यभिचाराद्याः सकलधनग्रहणानि
षेधपरं· अपुत्रामोपितश्चेषाभर्तव्याइति श्लोकेवाद्विभार्या विषमामितिप्रकरणादुच्यते· पतिद्वारणतासामर्थ्येवं धामभावाल्भरणमात्रमनुज्ञात
इत्यविरोधः। आढ्यकंर्कोलूकीनामाः अनाथतिंडलप्रकृष्टमितिएवमादीनिशंकितस्त्रीविषयाणि· यत्पीदंनारदवचनं भरणंचास्याः कुर्युः स्त्रीणामाजी
वितक्षयादिति· संसृष्टिनांतु योभागस्तेषामेवसइष्यतइतिप्रकृतसंसृष्टविषयं स्त्रीणामनपत्यानां भरणमात्रपरं· यद्पीदं कात्यायनवचनं· विभक्ते
संस्थितेद्रव्यंपुत्राभावे पितामहरेत् भ्राता वा जननी वाथ माता वा तत्पितुःक्रमात्· तथापि भार्याद्दुहितुरभावेद्रष्टव्यं· भर्तृर्हीनावतितेनसहमध्या
कस्य धनस्य स्वामिनितास्मिन्नतेकथयाद्वधनस्या साधुवृत्तायाः पत्न्याः सकलधनग्रहणं पुत्रकमेव· केचित्तु अल्पधनविषयाणिपत्नीद्दा
यवचनानि· महतिधने तु तद्वायस्यैवेतिमन्यंते· पुनर्भूजातप्रकृतस्यासवर्णजः। द्वौतु यौ विवदेयातां वाभ्यांजातौ स्त्रियाधने· तयोर्यद्यस्यपित्र्यं
ने स्यात्सतद्गृह्णीतनेतरः। स्वोत्पादकधनं गृह्णीयातामित्यर्थः॥ अथ स्त्रीधनविभागमाह धनुः। अपुत्राविधवानारी पितुर्भ्रातादिलुप्या·
पुत्रंतु प्रतिगृह्णीयादन्यथानरकं व्रजेत्· तदेतत्सर्वं कोशस्थमेवनस्वकपोलकल्पितं पुत्रत्वंकारविषये उच्यते· स्वीकारस्तु द्विविधः। लौकि
कोवैदिकश्चेति· लौकिकस्तु सर्वैरपिकर्तव्यएव· वैदिकेतु स्त्रीणामनाधिकारोस्ति· अनुके अधिकाराभावात्तन्न· नापुत्रलोकोस्ति· तिश्रु
तेविरोधात्· सोपिकलत्रेनायुगपरं· कलियुगे तु उच्यत· अत्रत्वस्त्रीणामधिकारः· अत्रप्रमाणपेक्षीनास्ति। अकोदरस्त्वमध्ये तु ह्याप्तु
श्रीनिधनंगतः। तत्पत्न्याचापिलोकार्थं कर्तव्यः पुत्रसंग्रहः इति· अपुत्राविधवानारीतिमनुवचनात्· अथवा तत्स्पष्टं· एकभर्तृकनारीणा
मपुत्राविधवाभवेत्· अन्यस्याः पुत्रवत्वपि कर्तव्यः पुत्रसंग्रहइति· पुत्रस्वीकारग्रहणं समाप्तम्॥ ॥
अथदत्तकविचारः॥ ॥ नापुत्रस्यलोकोस्तीतिश्रुतेः पुत्रपरिग्रहः आवश्यकः। सजातीयस्यैव· तदाह शौनकः॥ ब्राह्मणानां सपिंडेषु कर्त ३
व्यःपुत्रसंग्रहः। तदभावेसपिंडोवा अन्यत्र तु नकारयेत्॥ क्षत्रियाणां स्वजातौ वा गुरुगोत्रसमोपिवा। वैश्यानां वैश्यजातेषु शूद्राणांशूद्र
जातिषु· सर्वेषामेव वर्णानां ज्ञातिष्वेवनचान्यतः इति· अन्यत्रतु नकारयेदित्यस्य· अन्यजातीयं नकुर्यादित्यर्थः। सर्वेषामेव वर्णानां ज्ञातिष्व

वेतु पसंहारात् वसिष्ठः। अदूरेबांधवं संनिकृष्टमेव गृह्णीयादिति· अस्य व्याख्या· धर्मप्रकाशे· अदूरेबांधवः सतिसंभवे सन्निहितः सपिंडः
तदसंभवेव्यवहितः सपिंडः सोपिंडाभावेत्वसपिंडोपीत्यर्थः। प्रतिगृह्णीत्वथायं दत्तकापरपर्याय दत्त्रिमसंज्ञः। कर्मण्यौतदत्तशब्दात्संज्ञायांक
नादत्तकशब्दस्य पतनेनर्निर दत्त्यर्थे· त्रेर्मम्नित्यमिति दत्त्रिमशब्दस्य व्युत्पन्नत्वेन दत्ताइतिप्रसंगवारणेन तसमानार्थपर्यवसानाद्
दृढिबद्धत्तकशब्दस्य संज्ञायां कनोविहितत्वात्कुलभेन· दत्त्रिमशब्दोहि दिबोधकं तु· मातापितावाद्द्यातां यमद्भिः पुत्रमापदि· सदृशंप्री
तिसंयुक्तं सज्ञेयोदत्त्रिमःसुतइति· अत्र सदृशं सवर्णं· प्रीतिसंयुक्तमिति क्रियाविशेषणं। यमिति कर्मविशेषणं वा। तेनानिष्कृतः प्रति
ग्रहीतस्य नदत्तकत्वमितिवार्थः। आपद्ग्रहणादनापदिनदेयः। दातुश्चायं दोषोन प्रतिग्रहीतुरिति ग्रंथकृतः॥ नात्रदानंविधीयतेइ
त्यनुवादात् किंतु अतदन्यसंज्ञासंज्ञिभावः। तथान्यत्रायः। आपद्यपुनरिति पापग्रहणमनुवाद इति सनायंदत्तकोद्वावि द्ये
धः नवद्विविधदत्तकेमानाभावइतिवाच्यं· द्व्यामुष्यायणकार्यस्य दत्तकेनादिकादयः। गोत्रद्वयेप्यनुह्याहः शौंगशैशिरयोर्य
थोन प्रवराध्यायस्य गोत्रद्वयस्य द्व्यामुष्यायणउक्तत्वेन· गोत्ररिक्थेजनयितुर्नभजेद्दत्त्रिमःसुतः। गोत्ररिक्थानुगः
पिंडोव्यपैतिददतःस्वधेतिमानवेन गोत्रभेदनिरूक्तदनिरिक्तेप्रत्याप्तेरिति कल्पनाद्द्विविधदत्तशब्दे· एवं द्व्यामुष्यायणे
आवयोरसावितिसंविदायदिप्रतिसिध्यति· प्रतिगृहीतुः द्व्यामुष्यायणत्वनाथेन दृष्टार्थत्वात्· एवंचोक्तेगोत्ररिक्थेअनुगच्छ
तीतिगोत्ररिक्थानुगतः भायस्तसहचरितइति याचत्पिंडः साप्यिंड्यं स्वधानं उपलक्षितं श्राद्धादीत्यर्थः। केनत्रापुनः कस्यकेभावइतिवत्सर्वपरल
क्षणयाजनकसंबंधमात्रंनिवर्ततइत्यर्थःकेनवागोत्रात्पुसंबंधमात्रनिवृत्यवगमे पिंडधंमिष्ठमातापितृ बंधुभ्यो वा। जिनश्चे· मातृबंधुभ्यः पंचमादिति
गौतमीयेनद्विजिकुलेपिपितृतः सप्तपुरुषं यावन्मातृतः पंचपुरुषं सापिंड्यं· अतश्चजनककुलस्थायाः सापिंड्यानविवाहः। जनकसगोत्रा
याअपिसगोत्रात्वेन संबंधित्वाल्लासगोत्रापमहासितेन· असगोत्रापदेनैवोपपत्तौ यथाप्रतपितृसगोत्रानिषेधस्तेपितृग्रहणं व्यर्थं पर
स्यादतः पितृपदेनजनकेलक्षणायित्वाजनकसगोत्रायाविवाहोनिषिध्यते· स्वसगोत्राया तु· असमानार्षगोत्रजामित्यनेनैवनिषेधः।
तथाच कथंजनकसगोत्रायाविवाहउक्तं चेत् मातुरसपिंडाचकारात्तत्स्यपितुरसगोत्राचकारात्समुत्रितव्याख्यातत्वतः स्मृतिन्द्रि
काकारस्यमतेपितृग्रहणबलात् उक्तार्थत्वत्सोपि· मातुरसपिंडाचकारात् असगोत्रपितुरसपिंडाचकाराद्रसपिंडाइतिव्याख्या

तवतांमाधवप्रयोगपारिजातकारमदनपारिजातकारयोर्मते पितृपदस्यसपिंडसमानेनसंबंधोस्वसार्थकृत्ये उक्तार्थलाभसंभवात् तथाच
मदनपारिजातग्रंथः। एवंविधायाः पितुरसगोत्रायाविवाहप्रसक्ताविरमुन्यन्ते पितुरसपिंडायाविति यद्यवनाप्यविषयक्। असगोत्रायान्वया
मानइत्येवादक्ष्येत् एवंहि वदतापितृग्रहणस्यपूर्वोक्तप्रयोजनस्याभावः स्पष्टीकृतः। धर्मप्रकाशेपिहि। अपि मदनपारिजातेत्वयंविशेषः
पितृपत्न्यः सर्वामातरइत्यादितिदेशिकस्यासापिंड्यविषयेपि यस्ययस्याः वासापत्न्यमातामहकुलेनासापिंडमुक्तेनपत्न्यस्यापिनिषेधोना
पुरसपिंडापितुरसपिंडेतिमनुवाक्यादिति किंबमाधवादीरित्या